

M. 10068: 1-8.
ACC. N.R.

Landskap: Småland. Upptecknat av: Gustaf Carlsson
Härad: Södra Tjust. Adress: Stormandebo, Ankarsrum.
Socken: Hallingeberg. Berättat av:
Uppteckningsår: 1946. Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Innehåll: 1) Prydnadsskepp m.m.	Sid. 1.
2) Rensor och småbarnslekar.	" 2.
3) Om hästskallar o.dyl.	" 5.
4) Majstång, midsommarstång.	" 6.
5) Om folktro, dödsvarsel.	" 7-8.

LwF 54.
" 53.
" 56.
" 46

M. 10068 :/

Sid. 1.

Landskap: Småland. Upptecknat av: Gustaf Carlsson
Härad: Södra Tjust. Adress: Stormandebö, Ankarsrum.
Socken: Hallingeberg Berättat av:
1946 Född år i

Svar å L.U.F:s frågelista 54.

Ämne: Prydnadsskepp m.m.

Något upphängt skepp i någon kyrka känner upptecknaren inte till.

Troligen förekom sådana främst i kustsocknarnas kyrkor och Hallingebergs sockens gräns när inte kusten.

I Gamleby kyrka finns däremot en s.k. mastkorg upphängd. Den anses vara mycket gammal och ovanlig i sitt slag liksom det anses sällsynt att en sådan korg placerats i kyrkan. Upptecknaren såg den för mer än 20 år sedan varför jag inte kan ge någon beskrivning på den. Korgen lär emellertid vara så pass ovanlig att forskare av facket ägnat den uppmärksamhet, bl.a. dr Manne Hofrén, Kalmar. Äger Folkminnesarkivet någon beskrivning på mastkorgen annars torde han vara villig lämna sådan.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 10068 : 2.

Sid. 2.

Landskap: Småland. Upptecknat av: Gustaf Carlsson
Härad: Södra Tjust. Adress: Stormandebo, Ankarstrum.
Socken: Hallingeberg. Berättat av: Anna Larsson,
1946. 1865 i Hallingebergs socken.
Uppteckningsår: Född år i

Svar å L.U.F:s frågelistas 53.

Ämne: Ramsor och småbarnslekar.

Beträffande lek med händerna kan nämnas att fingrarnas namn var följande från tummen räknat:

Tummetott, slickepott, långeman, vacker hand och lilla vickivire.

En lek med fingrarna tillgick så att barnen lade fram sina händer med utsträckta fingrar på ett bord, en stol el. dyl. Så räknade man:

Pe, pe, pepla höns. Våra små grå höns går i grannas lada, gör en stor skada. Biter å strå, lägger i vrå. Vippen, vappen, källertappen. Brun stut släpp ut. Den som lotten faller på han ska ut på dörren gå.

Så vikttes ett finger och räknigen började igen tills alla fingrarna var "ute".

Borra, borra gulläpple var också en småbarnslek. Man lade de knutna händerna över varandra. Den som borrade frågade och den vars hand man borrade i svarade. Upptecknaren kommer inte ihåg ordagrant ramsans lydelse, men man sade,

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 10068:3

Landskap: Småland. Upptecknat av: Gustaf Carlsson
Härad: Södra Tjust. Adress: Stormandebo, Ankarsrum.
Socken: Hallingeberg. Berättat av: Anna Larsson
Uppteckningsår: 1946. Född år 1865 i Hallingebergs socken.

Sid. 3.

Forts. om ransor.

att äpplet låg i vägen. Äpplet föll sedan under kvarnen, och gick till smen, så var det yxen bet och bonden gick på åkern och sådde havre och korn.

Vid "rida ranka" sjöng man:

Rida, rida ranka. Hästen heter Blanka.

Vart ska vi "rie"? Sta, å sta å frie.

Första stuge (kyrke) vi kom till var det ingen hemma utom e hynne, som satt på e tunne och skällde vov, vov, vov----.

Vid räkning för leka gönma eller datten ljöd en ramsa så här:

Äppel, päppel, pirum, parum. Kråkan satt på talekvist.

Hon sa ett, hon sa tu, ute ska du vara nu.

En visa man sjöng för barnen ljöd:

Det satt en fågel i päronträt och sjöng e vacker vise.

Kära mor ge barna brö och lite smäll utav riset.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 10068:4

Landskap: Småland, Upptecknat av: Gustaf Carlsson
Härad: Södra Tjust, Adress: Stormandebo, Ankarsrum.
Socken: Hallingeberg, Berättat av:
Uppteckningsår: 1946, Född år i

Sid 4.

Forts. om ramsor.

Kära ^{Längel} (mor,) sjung inte så,
barna blir nog snälla ändå
utan att få smäll utav riset.

Allt för öppna ömhetsbetygelser var inte vanligt bland fattigmans folk. Att modern kysste sitt barn var dock vanligt.

Skallror av torkade gåshalsar har inte upptecknaren hört talas om. Gäss hölls inte bland småfolk i denna trakt, bara på herrgårdar och även där i liten skala.

Skallror av bleckplåt fanns däremot på senare delen av 1800-talet. de var försedda med ett skaft som gick att blåsa i.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 10058:5

Sid. 5.

Landskap: Småland. Upptecknat av: Gustaf Carlsson
Härad: Södra Tjust Adress: Stormandebo, Ankarsrum.
Hallingeberg
Socken: Berättat av:
1946.
Uppteckningsår: Född år i

Svar å lista 56.

Om hästskallar.

Vid genomläsningen av frågelistan erinrar sig upptecknaren en episod han hört berättas en gång. Det byggdes en ny ladugård i en gård i en by i tråkten. Folket i denna by hade skuld för att vara särskilt vidskepliga. En äldre gumma bland husfolket i gården hade skuld för att ha smussel och riter för sig. I denna by troddes djurben och (troligen även hästskallar) kunna skydda de levande hästarna samt andra djuren mot sjukdom och olyckor. ^{Med delar av} ^{egen reflekt.} ^{med auto etc. var} ^{föregående} ^{Erhan} ^(B.A.) Örmodligen skulle de läggas dit av djurägarna själva. Var det andra som utförde gärningen ansågs den ha med kuseri att göra.

Under arbetet med lagårdsbygget ville arbetarna driva med gumman och lade ut hittade ben vid stenfoten och under det halvfärdiga golvet. Gumman blev över sig given när hon varnade benen och höll före att nu var lagårn "skämd" av avundsjuke och illvilliga grannar. För att skydda djuren mot olyckor och o-knytt troddes det, att det var bra att borra hål i tröskel till t.ex. svinhuset och tömma kvicksilver i hålet.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 10068:6.

Sid. 6.

Landskap: Småland. Upptecknat av: Gustaf Carlsson
Härad: Södra Tjust. Adress: Stormandebo, Ankarsrum.
Socken: Hallingeberg. Berättat av:
Uppteckningsår: 1946. Född år i

Svar å frågelist 46.

Att klä majstång vid 1 maj är en okänd sed i trakten. Upptecknaren har inte funnit något belägg för sådant.

Däremot var det brukligt med midsommarstång (den kallades av somliga majstång). I denna ort var det vanligt att midsommarstången främst restes vid Ankarsrums bruk där traditionen alltjämt lever kvar. Men även vid herrgårdar och större byar har det förekommit med midsommarstång.

Vid midsommar lövedes det i stugorna. I spisel (öppen spis), i krus o.s.v. sattes löv. Över fönstren och där kvistar kunde fästas på väggarna. Främst torde det vara en gammal sed att pryda hemmet midsommarafton med löv, men även något av mystik kanske var förknippat därmed.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

ACC. N:R.

M. 10068:7

Landskap: Småland. Upptecknat av: Gustaf Carlsson
 Härad: Södra Tjust. Adress: Stormandebo, Ankarsrum.
 Socken: Hallingeberg. Berättat av:
 Uppteckningsår: 1946. Född år i

Om folktro, Varsel om dödsfall.

Man skulle inte ta farväl av varandra, d.v.s. ta varandra i hand på var sin sida om en tröskel. Om sådant hände av en slump ansågs det vara ett omen, som kunde varsla om dödsfall. Gästen kom kanske aldrig i det hemmet mer eller de två handtackande aldrig träffades mer.

Om en bekant person (vi kan kalla honom Per) kommer gående t.ex. och den mötande parten inte känner igen den bekanta av någon orsak så kan man få höra ungefär följande uttryck: "Per han är väl 'feg' för jag kände inte igen honom i dag". Med ordet "feg" i detta sammanhang menas inte att personen Per är rädd, utan folktron vill hålla före, att när någon vid ett sådant tillfälle inte känner igen en välbekant kan det vara ett varsel. Den man inte kan känna igen är feg; ska snart dö.

Om vedträn, stickor och käppar lägger sig i kors fram för en anses det vara ett varsel att man får spörja dödsfall bland släkt

Skriv endast på denna sida!

Sid. 7.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R. ^{M.} 10068:8.

Sid. 8.

Landskap: Småland. Upptecknat av: Gustaf Carlsson
Härad: Södra Tjust. Adress: Storrändebo Ankarsrum.
Socken: Hallingeberg. Berättat av:
Uppteckningsår: 1946. Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Forts. om folktro.

eller bekanta.

Om brödet vid gräddningen och uttagningen ur ugnen vänder sig
avigt varslar det om att man får spörja dödsfall, anses det. Detsam-
ma är förhållandet om stolar eller pallar kommer i en rad. De liknar
då en bår och sådant varslar om att man får spörja om att någon be-
kant är död.

Fick man på kort tid se flera svarta ormar troddes sådant
varsla om att man fick spörja att någon anförvant eller vän var död.

Skriv endast på denna sida!